

Łódź, 07.07.2020

Prof. dr hab. n. med. Dorota Kaleta
Zakład Higieny i Promocji Zdrowia
Katedra Higieny i Epidemiologii
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

Ocena dorobku naukowego i osiągnięcia naukowego
pt.: „Praktyka kliniczna w zakresie kontroli bólu pooperacyjnego”
dr n. med. Lucyny Tomaszek w postępowaniu o nadanie stopnia
doktora habilitowanego w dziedzinie nauki medyczne i nauki o zdrowiu
w dyscyplinie nauki medyczne

Recenzja została sporządzona zgodnie z art. 219 ust. 1 ustawa z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w oparciu o dokumentację przekazaną przez prof. dr hab. Ewę Augustynowicz-Kopeć Zastępcę Przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc wraz z monografią „Praktyka kliniczna w zakresie kontroli bólu pooperacyjnego” zgłoszoną, jako osiągnięcie naukowe, w związku z ubieganiem się Pani dr n. med. Lucyny Tomaszek o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauki medyczne i nauki o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne – na podstawie całokształtu dorobku naukowego oraz wydzielonego cyklu pięciu monotematycznych publikacji.

Recenzję sporządzono na podstawie opracowania Pani dr n. med. Lucyny Tomaszek zawierającego:

- Dane wnioskodawcy;
- Kopie dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora;
- Autoreferat potwierdzający opis kariery zawodowej oraz istotnej aktywności naukowej
- Wykaz osiągnięć naukowych;
- Kopie cyklu artykułów naukowych będących podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego;
- Oświadczenia habilitanta wskazujące na jego merytoryczny wkład w powstanie cyklu prac będących podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego;
- Oświadczenia współautorów wskazujące na ich merytoryczny wkład w powstanie cyklu prac będących podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego;

Kuleta

- Analizę bibliometryczną opublikowanych artykułów naukowych przygotowaną przez Dział Planowania naukowego Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc;
- Kopie odbycia stażu naukowego zagranicznego;
- Kopie wniosku i załączników.

I. Dane ogólne o Kandydacie

Dr n. med. Lucyna Tomaszek ukończyła studia wyższe (magister pielęgniarstwa) na Wydziale Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w 2008 roku.

Po ukończeniu studiów magisterskich w latach 2009-2013 była Słuchaczką Stacjonarnych Studiów Doktoranckich Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Stopień naukowy doktora nauk medycznych w zakresie medycyny uzyskała na podstawie rozprawy doktorskiej zatytułowanej „Ocena skuteczności i bezpieczeństwa anaglezji zewnątrzoponowej w odcinku piersiowym u dzieci po operacjach torakochirurgicznych” w 2013 roku.

W 2013 roku Pani Doktor Tomaszek ukończyła również studia podyplomowe „Zarządzanie w ochronie zdrowia” w Wyższej Szkole Zarządzania i Bankowości w Krakowie.

W 2015 roku uzyskała tytułu pielęgniarka specjalista w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i Intensywnej Opieki Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych w Warszawie.

Od 1987 roku Pani doktor Tomaszek jest zatrudniona w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc oddział terenowy im Jana i Ireny Rudników w Rabce-Zdrój gdzie od 2013 roku jest Pielęgniarką Naczelną. Ponadto Kandydatka od 2013 roku jest zatrudniona w Krakowskiej Akademii im. Frycza Modrzewskiego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu (od 2013 roku jako adiunkt, a od 2017 roku pełni funkcję kierownika Zakładu Pielęgniarstwa Specjalistycznego).

II. Ocena dorobku naukowego

1. Osiągnięcie naukowe

Łączny współczynnik Impact Factor 5 publikacji oryginalnych dr n. med. Lucyny Tomaszek wchodzących w skład osiągnięcia naukowego „Praktyka kliniczna w zakresie kontroli bólu pooperacyjnego” wynosi 8.25, a liczba punktów cyklu wg. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego wynosi 270.

Lucyna

We wszystkich jest ona pierwszym autorem. Według oświadczeń Habilitantka miała wiodącą rolę w powstawaniu tych prac.

Cykl prac stanowiących osiągnięcie jest jednorodny tematycznie i obejmuje następujące prace:

1. Lucyna Tomaszek & Grażyna Dębska (2018). Knowledge, compliance with good clinical practices and barriers to effective control of postoperative pain among nurses from hospitals with and without a "Hospital without Pain" certificate. *J Clin Nurs* 27(7-8), 1641-1652.

Praca oryginalna: zgoda komisji bioetycznej – nr: KBKA/21/O/2014 Punktacja IF: 1,757 Punktacja MNiSW: 40

2. Lucyna Tomaszek, Dariusz Fenikowski, Danuta Gawron & Halina Komotajtys (2018). Comparative efficacy of continuous infusion of bupivacaine/fentanyl and ropivacaine/fentanyl for paediatric pain control after the Ravitch procedure and thoracotomy. A prospective randomized study. *Biomed Pap Med Fac Univ Palacky Olomouc Czech Repub.* doi: 10.5507/bp.2018.072.

Praca oryginalna: zgoda komisji bioetycznej – nr: KB-2/2015, rejestracja na ClinicalTrials.gov – nr: NCT03444636 Punktacja IF: 1,141 Punktacja MNiSW: 20

3. Lucyna Tomaszek, Dariusz Fenikowski, Halina Komotajtys & Danuta Gawron (2019). Ropivacaine/Fentanyl vs. Bupivacaine/Fentanyl for pain control in children after thoracic surgery: a randomized study. *Pain Manag Nurs* 20(4), 390-397.

Praca oryginalna: zgoda komisji bioetycznej – nr: KB-2/2015, rejestracja na ClinicalTrials.gov – nr: NCT03444636 Punktacja IF: 1,455 Punktacja MNiSW: 70

4. Lucyna Tomaszek, Grażyna Cepuch & Dariusz Fenikowski (2019). Influence of preoperative information support on anxiety, pain and satisfaction with postoperative analgesia in children and adolescents after thoracic surgery: a randomized double blind study. *Biomed Pap Med Fac Univ Palacky Olomouc Czech Repub* 163(2), 172178.

Praca oryginalna: zgoda komisji bioetycznej – nr: KB-64/2012, rejestracja badania na ClinicalTrials.gov – nr: NCT03488459 Punktacja IF: 1,141 Punktacja MNiSW: 40

5. Lucyna Tomaszek, Dariusz Fenikowski, Piotr Maciejewski, Halina Komotajtys & Danuta Gawron (2019). Perioperative gabapentin in pediatric thoracic surgery patients – randomized, placebo-controlled, phase 4 trial. *Pain Medicine*, pnz207, <https://doi.org/10.1093/pm/pnz207>.

Praca oryginalna: zgoda komisji bioetycznej – nr: KB-6/2017, rejestracja na ClinicalTrials.gov – nr: NCT03393702 Punktacja IF: 2,764 Punktacja MNiSW: 100

Głównym celem badań przedstawionych w cyklu publikacji stanowiących rozprawę były:

1. Ocena wiedzy i praktyki klinicznej pielęgniarek w zakresie kontroli bólu pooperacyjnego oraz określenie barier zakłócających skuteczną kontrolę bólu.
2. Optymalizacja kontroli bólu u pacjentów pediatrycznych poddanych zabiegom torakochirurgicznym.

Praca pt.: „Knowledge, compliance with good clinical practices and barriers to effective control of postoperative pain among nurses from hospitals with and without a "Hospital without Pain" certificate.” odpowiada pierwszemu celowi badawczemu. W przeprowadzonym badaniu Kandydatka podkreśla, że *„pielęgniarki wskazały, że ordynowanie zbyt niskich dawek analgetyków przez lekarzy oraz brak możliwości modyfikacji leczenia przeciwbólowego są czynnikami utrudniającymi skuteczne uśmierzanie bólu w polskich szpitalach. Wyniki leczenia uległyby poprawie, gdyby pielęgniarki mogły, w oparciu o ocenę bólu i sedacji, samodzielnie administrować leki w zakresie zlecenia lekarskiego uwzględniającego dawkę minimalną i maksymalną leku oraz lek ratunkowy w razie bólu. Jest to możliwe na oddziałach, które mają opracowane procedury leczenia bólu.”*

Kolejne cztery publikacje wchodzące w skład rozprawy habilitacyjnej zostały poświęcone kontroli bólu pooperacyjnego u dzieci i młodzieży po operacjach torakochirurgicznych.

Na podstawie danych uzyskanych prezentowanych badań Habilitantka wysnuła wniosek, iż *„skuteczne i bezpieczne uśmierzanie bólu u dzieci i młodzieży po operacjach torakochirurgicznych umożliwia ciągła analgezja zewnątrzoponowa w odcinku piersiowym za pomocą 0,125% bupiwakainy z fentanylem 5,0 µg/ml oraz 0,2% ropiwakainy z fentanylem 5,0 µg/ml, prowadzona przez pielęgniarki anestezjologiczne. Wymienione mieszaniny analgetyczne, będące składową analgezji multimodalnej, wykazują podobną skuteczność (mediana średniego natężenia bólu w ciągu doby: NRS <1/10) i profil działań niepożądanych. Skuteczność terapii zależy między innymi od liczby interwencji podjętych przez pielęgniarki w celu uśmierzania bólu ocenianego metodą trzech kroków (tj. w spoczynku, podczas głębokiego oddychania i kaszlu) – brak możliwości modyfikacji analgezji przez pielęgniarki uznawany jest za barierę skutecznej kontroli bólu. Bezpieczeństwo analgezji zapewnia odpowiednie monitorowanie celem identyfikacji działań niepożądanych i ich leczenia.*

Habilitationka wskazuje też, że w celu minimalizacji lęku okołoperacyjnego należy rozważyć użycie metod nefarmakologicznych i/lub farmakologicznych, ponieważ większość dzieci odczuwa lęk przed zabiegiem torakochirurgicznym o średnim (40%-51%) lub silnym natężeniu (32%-55%). Przedoperacyjne wsparcie psychologa istotnie zmniejsza odczucie lęku w grupie dzieci z lękiem-cechy < 7 stenów. Okołooperacyjna doustna suplementacja gabapentyny (15 mg/kg na godzinę przed znieczuleniem, 7,5 mg/kg dwa razy dziennie po operacji) pozwala skutecznie zmniejszać odczucie lęku po operacji torakochirurgicznej."

Omówione powyżej prace zostały przedstawione w logicznej kolejności. Należy podkreślić kompleksowość podejścia Habilitationki do zagadnień związanych z praktyką kliniczną w zakresie kontroli bólu pooperacyjnego. Cykl prac stanowiących osiągnięcie jest jednorodny tematycznie, oparty na poprawnej metodologii co pozwoliło Kandydatce na zrealizowanie przyjętych celów badawczych i opublikowanie wyników badań w czasopismach o wysokich współczynnikach wpływu. Dowodzi to także oryginalności realizowanych badań oraz tego, że Kandydatka zajmowała się rzeczami ważnymi i we właściwy sposób.

Pod względem formalnym praca nie budzi zastrzeżeń. Stwierdzam, że rozprawa habilitacyjna dr n. med. Lucyny Tomaszek stanowi odpowiedź na wiele pytań w zakresie kontroli bólu pooperacyjnego. Badania te stanowią oryginalny i istotny wkład w wiedzę w tym obszarze. Wyniki badań mają istotne znaczenie nie tylko poznawcze ale również fundamentalne znaczenie praktyczne. Ponadto Habilitationka „przekuwa” wyniki swych obserwacji i analiz na konkretne działania: programy szkoleniowe, opisy procedur itd. Jest to niezmiernie ważne, tym bardziej, że ważna i niedoceniana jest dziedzina jakiej to dotyczy – zwalczanie bólu.

Indywidualny wkład Kandydatki w powstanie omawianego cyklu prac został udokumentowany oświadczeniami dr Tomaszek oraz współautorów publikacji.

2. Dorobek naukowy poza osiągnięciem naukowym

Przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora nauk medycznych dr Lucyna Tomaszek była współautorem czterech publikacji w tym jedna z Impact Factor = 0.135. Trzy prace to pełno tekstowe prace oryginalne i jeden artykuł poglądowy. Łączna punktacja prac wynosi 31 punktów według Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. We wszystkich tych pracach Kandydatka była pierwszym autorem.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk medycznych praca badawczo-naukowa Kandydatki była ukierunkowana przede wszystkim na różne aspekty kontroli bólu pooperacyjnego, co znalazło odzwierciedlenie w poniżej cytowanych pracach:

- [1] Tomaszek L, Bochnak Z & Dębska G (2014). Dobra praktyka pielęgniarska w przedmiocie postępowania przeciwbólowego na oddziałach torakochirurgicznych – badania wstępne. W: Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie. Tom 1 (Uchmanowicz I, Rosińczuk J, Jankowska-Polańska B. red). Wydawnictwo Continuo, Wrocław 374-383.
- [2] Tomaszek L & Bochnak Z (2014). Badanie zależności nasilenia bólu pooperacyjnego od warunków wykonywanych pomiarów. Państwo i Społeczeństwo 1, 35-46.
- [3] Tomaszek L, Tomalak W, Gajdosz R & Buchwald J (2015). Intermittent thoracic epidural administration of bupivacaine-morphine versus intravenous infusion of morphine after thoracic surgery in children and adolescents. Anest Ratow 2015;9:260268.

Habilitantka oprócz prac zgłoszonych jako osiągnięcie naukowe jest także autorem lub współautorem siedmiu pełno tekstowych prac oryginalnych w języku polskim oraz 9 prac pełno tekstowych oryginalnych w języku angielskim. Ponadto jest ona autorem dwóch rozdziałów w monografiach.

Doktor Tomaszek jest także autorem lub współautorem 28 doniesień ze zjazdów międzynarodowych, 13 doniesień ze zjazdów krajowych.

Sumaryczna punktacja dorobku habilitantki to IF=11.374; 501 punktów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Niestety bardzo mało cytowań. Wszystkie cytowania = 18, bez autocytowań = 11; z bazy Google Scholar Citations z dnia 19.11.2019 – bez autocytowań = 17. Informacja o posiadanym indeksie Hirscha – 3. Niski wskaźnik cytowań można tłumaczyć faktem, że prace zostały relatywnie niedawno opublikowane. Oceniając dorobek naukowy Habilitantki należy wskazać na jego spoistość tematyczną. Dr Lucyna Toaszek zajmuje się głównie problemami kontroli bólu popoperacyjnego. W kręgu jej zainteresowań znalazła się także ocena funkcjonowania biopsychospołecznego chorych na mukowiscydozę.

Kandydatka wykazała też w swoim dorobku wykonanie 10 recenzji artykułów.

Dorobek Habilitantki spotkał się z uznaniem wielu gremiów i został doceniony nagrodami w tym:

- Wyróżnienie przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Badania Bólu pracy Pomiar bólu u dzieci i młodzieży po operacjach torakochirurgicznych przedstawionej na V Międzynarodowym Sympozjum Postępy w leczeniu bólu, Zakopane, 13-15 październik 2011. Przyznanie przez Komitet Naukowy XI Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Pacjent Pielęgniarka partnerzy w działaniu pierwszego miejsca za plakat Przedoperacyjne wsparcie informacyjne a poziom lęku i jakość analgezji po zabiegach torakochirurgicznych – badanie randomizowane, podwójnie ślepa próba. Kraków 2016,
- Odznaczenie przez Ministra Zdrowia odznaką honorową Za zasługi dla ochrony zdrowia w 2018 roku (nr: 141/2018).
- Przyznanie przez Rektora Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego nagrody naukowej Wyróżnienie za działalność publikacyjną w kategorii artykuły w 2019 roku

III. Ocena działalności dydaktycznej i organizacyjnej

Na uwagę zasługują liczne pełnione funkcje w ramach Instytucji w których pracuje Habilitantka włączając funkcję Koordynatora certyfikacji „Szpital bez bólu” w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc Oddział Terenowy im. Jana i Ireny Rudników w Rabce-Zdrój, Przewodniczącej Zespołu ds. opracowywania i wdrażania dokumentacji medycznej; Członka Zespołu ds. zdarzeń niepożądanych; Komisji ds. badania satysfakcji pacjenta, Zespołu ds. jakości; Zespołu oceny przyjęć i kontroli listy oczekujących na świadczenia opieki zdrowotnej, Komitetu Kontroli Zakażeń Szpitalnych, Zespołu ds. Oceny Ryzyka Zawodowego. Dr Tomaszek została też powołana w 2016 roku do pełnienia funkcji Członka państwowej komisji egzaminacyjnej [egzamin państwowy w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki (PPK.81221.7.2016.IG)]. W Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego Dr Tomaszek pełni min. funkcje Przewodniczącej Zespołu ds. analizy wyników nauczania kierunku Pielęgniarstwo; Członka Komisji Programowej kierunku Pielęgniarstwo.

Kandydatka wykazała się też istotnym dorobkiem dydaktycznym w tym rozwijaniem młodej kadry np. prowadziła szkolenia dla lekarzy i pielęgniarek. Doktor Tomaszek opracowała też standard leczenia bólu po operacjach torakochirurgicznych. Standard był siedmiokrotnie aktualizowany, co miało związek z wynikami systematycznie prowadzonych badań naukowych w Klinice Chirurgii Klatki Piersiowej, których dr Tomaszek była kierownikiem. Kandydatka opracowała też procedurę oceny bólu i przeprowadziła z tego zakresu szkolenie dla lekarzy i

ku

pielęgniarek. Łącznie jest autorem lub współautorem 17 procedur pielęgniarskich. Ponadto jako Adiunkt na Wydziale Lekarskim i Nauk o Zdrowiu prowadzi wykłady, konwersatoria, ćwiczenia, seminaria licencjackie i magisterskie. Jest koordynatorem i wykładowcą w ramach przedmiotów: Anestezjologia i Pielęgniarstwo w Zagrożeniach Życia, Intensywna Terapia i Pielęgniarstwo w Intensywnej Opiece Medycznej. Kandydatka pełniła także funkcję promotora 19 prac licencjackich oraz 34 prac magisterskich, recenzenta 71 prac licencjackich i 19 prac magisterskich. Kandydatka była promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim lek. med. Jarosława Pawlika. Temat pracy: Ocena skuteczności zastosowania zmodyfikowanej profilaktyki zapalenia płuc u chorych wentylowanych mechanicznie w Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii.

Słabą stroną dorobku Kandydatki jest kierownictwo wprowadzie licznych projektów ale w większości z dotacji na działalność statutową czy wykazała też liczne clinical trial. Brak natomiast w dorobku Habilitantki projektów finansowanych przez np. Narodowe Centrum Nauki, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju czy Unię Europejską. Ponadto mankamentem jest niewielkie zaangażowanie we współpracę międzynarodową, brak staży, kursów i szkoleń zagranicznych w liczących się ośrodkach naukowych.

Podsumowanie

Zgodnie z Art. 219. 1. ustawa z dnia 20 lipca 2018 roku prawo o szkolnictwie wyższym stwierdzam, że dr n. med. Lucyna Tomaszek posiada w dorobku osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój nauk medycznych, a opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem Kandydatki. Habilitantka wykazuje się istotną aktywnością naukową i organizacyjną.

Upoważnia mnie to do wydania pozytywnej opinii oraz do wystąpienia do Rady Naukowej Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie o dopuszczenie dr n. med. Lucyny Tomaszek do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauki medycznej i nauki o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne.

Prof. dr hab. n. med. Dorota Kaleta

Dorota Kaleta